

**A duális képzés helyzete és jövője a szakképzésben az
informatikai ágazatban
Csongrád–Csanád megyében**

Bánszkiné dr. Verók Annamária

2021. december 7.

A bemutató anyag célja

A bemutató anyag célja

- az informatikai cégek és egyéb érdekeltek/érintettek számára összefoglaló információ biztosítása a duális képzésről és annak megvalósítási lehetőségeiről, nehézségeiről, valamint a megvalósíthatósághoz szükséges feladatokról
- vitaindítás, párbeszéd

A bemutató anyag struktúrája

- a bemutató anyag alapját képező szakmai vizsgálat leírása (3. dia)
- az új szakképzés és a duális képzés bemutatása (4-16. dia)
- a duális képzés megvalósításának nehézségei, dilemmái (17-24. dia)
- a duális képzés megvalósításának jelenlegi állása az informatikai ágazatban Csongrád-Csanád megyében, valamint a megvalósításhoz szükséges feladatok, cselekvési pontok (25. dia)

A duális képzés megyei helyzetének vizsgálata

A bemutató anyag alapja

- az informatikai duális képzés Csongrád-Csanád megyei helyzetének vizsgálatára irányuló szakmai anyag

A vizsgálat alapjai

- Szakképzés 4.0 és az új szakképzési rendszer
- mélyinterjúk
- CSMKIK Informatikai Ágazati Munkacsoport egyeztetési tevékenysége

A vizsgálat célja

- a duális képzés megvalósulásának **jelenlegi fázisa** a megyében az informatikai ágazatban
- nyitott kérdések, **dilemmák** feltárása
- a megvalósításhoz szükséges további **beavatkozási és cselekvési pontok** megfogalmazása

A szakképzés átalakításához vezető út

1. **Ipar 4.0:** automatizálás és digitalizáció az ipari termelésben, negyedik ipari forradalom
2. **Szakképzés 4.0** kormányzati stratégia
  - *A szakképzés átalakításának okai*
    - új foglalkoztatói elvárások
    - makrogazdasági és munkaerőpiaci folyamatok
    - a meglévő szakképzési rendszer problémái
  - *Beavatkozási és cselekvési pontok*
    - hatékonyan működő szakképzési rendszer kialakítása
    - piacképes tudás biztosítása
    - infrastrukturális fejlesztés
    - oktatói humán erőforrás-fejlesztés
  - *A szakképzés új struktúrájának meghatározása*
3. **Új szakképzési törvény és végrehajtási rendelete**

Szakmajegyzék és a szakképzési alapidokumentumok

- OKJ-t felváltotta a **Szakmajegyzék**: iskolai rendszerű képzésben, szakképző intézményben oktatható államilag elismert szakmák jegyzéke
- **KKK (Képzési és Kimeneti Követelmények)**: szakmához tartozó képzés és szakmai vizsgáztatás részletes követelményei
- **PTT (Programterv)**: KKK alapján a tanulási területek szakmai tartalma + tantárgyi óraszámok, részs szakmák szakmai tartalma
- **Szakmai program**: a szakképző intézmények nevelő és oktató munkájának leírása a KKK-k és PTT-k alapján a szakképző intézményre konkretizálva
- **Képzési program**: a duális képzőhelyek szakirányú oktatásra vonatkozó programja

A szakmai oktatás és intézményei

Szakmai oktatás részei

- *ágazati alapoktatás*: ágazat közös szakmai tartalma → ágazati alapvizsga zárja
- *szakirányú oktatás*: adott szakma speciális ismeretanyaga → szakmai vizsga zárja

Szakképző intézmények

- *Technikum*
  - 2 év ágazati alapoktatás + 3 év szakirányú oktatás
  - 12. évfolyam: előrehozott érettségi közismereti tantárgyakból
  - 13. évfolyam: szakmai vizsga (= emelt szintű érettségi) + idegen nyelvi érettségi
  - okleveles technikusképzés
- *Szakképző iskola*
  - 1 év ágazati alapoktatás + 2 év szakirányú oktatás
  - közismereti oktatás van, érettségi vizsga nincs
  - 11. évfolyamon szakmai vizsga

Felnőttoktatás: érettségivel, vagy szakmával már rendelkezők szakmaszerzése

- fél év ágazati alapoktatás + másfél év szakirányú oktatás
- közismereti tantárgyak nincsenek

A duális képzés

Szakirányú oktatás helye

- elsősorban duális képzőhelyen
- annak hiányában szakképző intézményben

A duális képzőhely

- gazdálkodó szervezet, vagy képzőközpont
- **feladata:** az adott **szakma elméleti és gyakorlati oktatása + szakmai vizsgára felkészítés** és az ezzel kapcsolatos tanulmányi adminisztráció
- szakmai kapcsolata a szakképző intézménnyel
  - képzési program közös kidolgozása
  - tanulók teljesítményének közös értékelése és minősítése
  - szakmai vizsgára felkészítésért a szakképző intézménnyel közösen felel

A duális képzőhely nyilvántartásba vétele

Feltételei

- **képzési program** kidolgozása
- megfelelő végzettségű és gyakorlattal rendelkező **oktatók** biztosítása
- KKK-ban meghatározott **eszközök és felszerelések** biztosítása
- **minőségi követelmények**nek történő megfelelés

Nyilvántartás

- kérelemre indul
- a területileg illetékes gazdasági kamarák vezetik

A szakképzési munkaszerződés

Duális képzésben történő részvétel alapja: szakképzési munkaszerződés

Fő jellemzői

- duális képzőhely = **munkáltató**, tanuló/képzésben résztvevő = **munkavállaló**
- **egy tanuló/képzésben résztvevő csak egy szerződést** köthet
- **létszámkorlát** KKV-k esetén: **12 fő**, de maximum az előző év átlagos statisztikai állományi létszámának 30%-a

Munkabér és juttatások

- **havi munkabér:** minimum a **minimálbér 60 %-a**, maximum a **minimálbér 100%-a**
- egyéb **juttatások:** az adott szakmához tartozó munkakörökben foglalkoztatottaknak járó juttatások, **maximum a minimálbér 100%-a évente**

A szakirányú oktatás időbeli megszervezése

- **napi 8 óra**, fiatal munkavállaló esetén napi 7 óra időtartamban, **6 és 22 óra között**
- **rendkívüli munkaidő nem** rendelhető el
- **szabadság**: 18. éves korig 45 nap, utána 30 nap, figyelembe véve az őszi, téli, tavaszi, nyári szünet rendjét + nyári szünetben 15 nap egybefüggően
- 15 nap **betegszabadság**
- **4 munkanap** munkavégzés alóli mentesítés érettségi **vizsgatárgyanként**
- **szakmai vizsga** előtt **15 munkanap** felkészülési idő biztosítása szakképző intézményben
- **további mentesítés** munkavégzés alól:
  - iskola által teljesített oktatási napokon és vizsgák napján
  - kötelező iskolai rendezvények napján
  - egyéb munkajogi szabályok szerinti mentesülés esetén

Együttműködések a szakirányú oktatásban - I.

	Ágazati Képzőközpont	Tudásközpont	Vállalati Képzőközpont
Cél	duális képzőhelyi követelményeknek való együttes megfelelés	szakirányú oktatási és felsőoktatási duális képzés egy képzőközpontban történő megvalósítása	önállóan vagy más gazdálkodó szervezet megbízása alapján folytatandó szakirányú oktatás
Tagság	minimum 4 mikro- vagy kisvállalkozás + szakmai szervezet (köztestület, egyesület) vagy minimum 2 középvállalkozás, vagy nagyvállalat, vagy gazdálkodó szervezet és SZC	egy, vagy több gazdálkodó szervezet és felsőoktatási intézmény és SZC	kktv. hatálya alá nem tartozó nagyvállalat
Feltételek	szakmai szervezet tulajdoni hányada maximum 10%, SZC tulajdoni hányada maximum 60%	felsőoktatási intézmény és SZC tulajdoni hányada minimum 51% együttesen	saját tanműhely + utolsó éves nettó árbevétel minimum 90%-a vállalati tevékenységből származik
Forma	nonprofit gazdasági társaság	nonprofit gazdasági társaság	nagyvállalat saját szervezeti egysége
Bejegyzés	cégbíróság + duális képzőhelyi nyilvántartásba vétel		csak duális képzőhelyi nyilvántartásba vétel
Szakképzési munkaszerződések száma	tagok által külön-külön és a képzőközpont által megköthető munkaszerződések összege, de nagyvállalat tag esetén korlátlan		korlátlan

Együttműködések a szakirányú oktatásban - II.

➤ **Szakmai elméleti oktatás**

- szakmai elméleti oktatást a **szakképző intézmény is biztosíthatja**, ha azt a duális képzőhely nem tudja biztosítani

➤ **Egyéb közreműködők igénybevétele**

- cél: a duális képzéshez szükséges **személyi és tárgyi feltételek biztosítása** polgári jogviszonyok keretében
- köre: **szakképző intézmény, másik vállalkozások**

A duális képzés finanszírozása - I.

Alap: szakképzési hozzájárulás, amelynek célja a duális képzés és a gyakorlati képzés támogatása.

Szakképzési hozzájárulásra kötelezett

- Pp. szerinti gazdálkodó szervezet – az egyéni vállalkozó kivételével
- Szja. törvény szerinti egyéni vállalkozó és
- belföldön vállalkozási tevékenységet folytató külföldi adóügyi illetőségű személy, ha belföldön székhellyel, telephellyel vagy fiókteleppel rendelkezik, vagy üzletvezetésének helye belföld

A szakképzési hozzájárulás alapja és mértéke

- *alapja:* a szakképzési hozzájárulásra kötelezettet terhelő szociális hozzájárulási adó alapja
- *mértéke:* a szakképzési hozzájárulás alapjának 1,5%-a (= bruttó kötelezettség)

A duális képzés finanszírozása - II.

Szakképzési munkaszerződések után nincs szakképzési hozzájárulás fizetési kötelezettség, de adókedvezmény érvényesíthető utánuk.

Az adókedvezmény számításának fogalmai

- a szakirányú oktatás **önköltsége**: a hatályos költségvetési törvény szerint **1.200.000 Ft**
- **szakmaszorzó**: végrehajtási rendelet által az egyes szakmákhoz megadott szorzószámok
- **évfolyami szorzó**: végrehajtási rendelet által a képzési idők alapján megadott szorzószámok
- **szakmai súlyszorzó**: a szakmaszorzó és az évfolyami szorzó szorzata
- szakirányú oktatás **arányosított önköltsége**: a költségvetési törvény szerinti önköltség és az adott szakma szakmai súlyszorzójának szorzata

Számítása

- *egynapi adókedvezmény*: szakirányú oktatás arányosított önköltsége/adóév összes munkanapjának száma
- *összes adókedvezmény*: egynapi adókedvezmény x finanszírozott napok (= iskolai tanítási napokon kívüli munkanapok) száma

A duális képzés finanszírozása - III.

Az adókedvezmény érvényesítése

- adókedvezmény csak a szakmai oktatásban **ingyenesen résztvevők után** érvényesíthető
- a szakképzési hozzájárulás fizetésére kötelezett a bruttó kötelezettséget meghaladó adókedvezményt, továbbá az olyan duális képzőhely, aki alanya a szakképzési hozzájárulásnak, de szakképzési hozzájárulás fizetési kötelezettség nem terheli, az adókedvezményt **adóvisszaigénylés keretében** érvényesítheti

Sikerdíj: legalább 6 hónapos szakképzési munkaszerződés esetén az igénybe vett **összes adókedvezmény 20 %-a** sikeres szakmai vizsga letételét követően

A duális képzés várt előnyei

- **piacképes szakmai tudás** naprakész elméleti és gyakorlati ismeretek által
- **gyakorlati tapasztalatszerzés**, vállalati környezet megismerése
- duális képzésre felvett **munkavállalók megtartása** szakmai vizsga után
- tanulók/képzésben **résztevők bevonása** a termelési tevékenységbe
- KKV-k számára egyszerűbb részvétel adminisztrációs **terhek csökkenése** és Ágazati Képzőközpontok révén
- fiatal generáció **megismerése**
- a **tanulótoborzás** fellendülése a szakképzés vonzóbbá válása által
- az iskolai **oktatók leterheltségének csökkenése**
- a szakképzés és felsőoktatás **kapcsolatának erősítése**

A duális képzés nehézségei - I.

Vállalati környezetben történő elhelyezés

- vállalati környezet **első két évben nincs tervben**, mert:
  - a tanítás a fő cél
  - megterhelő lehet a gyerekeknek

Termelésbe történő bevonás

- **első két évben nem valósítható meg**, mert:
  - a tanulóknak nincs még piacon eladható tudása
  - vállalati környezet hiányában technikai/adatbiztonsági problémák a projektek külső helyszínre történő kiszervezésében
  - betanítást végző tapasztalt szakemberek munkaidő-kiesése nem térül meg + tapasztalt szakemberek motivációvesztési kockázata az extra teher miatt

Lehetséges megvalósulás: 13. évfolyam + a felnőttoktatásban résztvevők

A duális képzés nehézségei - II.

A cégek önálló részvételét nehezítő tényezők

- informatikai KKV-k önálló részvételének problémái
  - **fejlesztési területekre specializálódás** miatt nehéz önállóan lefedni az informatika minden területét
  - képzőhelyi működés **adminisztrációs terheinek** nyomása

Megoldási lehetőség

- **Ágazati Képzőközpontok** alapítása KKV-k összefogásával
- DE! összefogást **nehezíti a KKV-k** piaci és munkaerőpiaci **versenye**

A duális képzés nehézségei - III.

A tanulók **munkavállalókénti megtartása**

- az informatikában **kevésbé realizálható** előny

Okai

- könnyű az út a **felsőoktatás** felé
- az informatikai ágazatra jellemző jelentős **fluktuáció** + a nagyvállalatok **elvonzó hatása** a munkaerőpiaci versenyben

Dilemma: a duális képzéssel befektetett idő és költség **megtérülése kérdésessé válik**

A duális képzés nehézségei - IV.

Jogi bizonytalanság érezhető az új szakképzési rendszer kapcsán két vonalon.

1. *Jogértelmezési bizonytalanság*: az egyes **szereplők különbözőképpen értelmezik a szabályokat**

DE! ezt fokozatosan csökkentik:

- jogszabáymódosítások
- jogértelmezési mechanizmusok
- illetékes/érdekelte szervezetek szakmai anyagai
- más ágazatok duális képzésének tapasztalatai

2. **A rendszer változásának folyamatos lehetősége**, ami később csökkentheti a cégek részvételének hatékonyságát

A duális képzés nehézségei - V.

A finanszírozás problémái

1. Óraszámok

- **közismereti** tárgyak óraszám **magas** 11-12. évfolyamon az érettségi okán
- jogszabály adja meg, **nincs benne rugalmasság**

2. A költségvetés fenntarthatósági problémái

- **széleskörű költségek**: tanulói munkabérek és juttatások, infrastruktúra, bérleti díjak, oktatói díjak, adminisztrációs erőforrás költsége
- tanulók termelésbe bevonásának esélye csekély, **költségeket csak az adókedvezmény fedezi**
- tanulói **létszámkorlátozás** nehezíti → ÁKK megoldás lehet, DE! nagyvállalatok tagként nem lépnek be + KKV-k közötti verseny nehezíti az összefogást

3. Előfinanszírozási teher induláskor

- az adókedvezmény **3-4 hónapos átfutással** realizálódik

Beavatkozási pontok: szorzószámok emelése, előfinanszírozási teher enyhítése

A duális képzés nehézségei - VI.

Oktatói erőforrás biztosítása

1. *Oktatói óradíjak*

- az informatikai cégek specializáltsága miatt **oktatók bevonása szükséges**
- oktató szakemberek **piaci díja nem fedezhető** teljes egészében, az őket adó cégek társadalmi szerepvállalása szükséges

2. *Oktatók kiesése*

- cégek által biztosított munkavállaló **oktatók fluktuációja**: kieső oktatók pótlására előre készülni kell + változó oktatói gárda miatt kevésbé hatékony az oktatás
- megoldás: céges munkavállaló szakemberek helyett/mellett **vállalkozó szakemberek** megbízása, DE! **piaci díjuk magasabb**

3. *Oktatók fizikai jelenléte*

- az informatikában jelen van a földrajzilag **eltérő helyről** történő **munkavégzés** + jellemzőek a **külföldi kiküldetések**, emiatt szűkebb a helyben elérhető oktatói gárda

A duális képzés nehézségei - VII.

Képzési programok dilemmái

- **közös kialakítás nehézsége** időhiány és a piaci szereplők és oktatási szféra közötti szemléletbeli különbségek miatt + a gyakorlati képzésnek nincs hagyománya az informatikai szakképzésben
- iskolai és duális képzőhelyi **egységes szintű ismeretanyag** oktatásának **problémája**
  - a duális képzőhelyi piaci szakemberek és az iskolai oktatók ismeretei különböznek
  - iskolai oktatók képzése lenne szükséges, de a piaci szereplőknek a duális képzés elég teher
  - kapcsolódási pont: iskolai oktatók bekapcsolása a duális képzőhelyi projektekbe tanulás céljából
- informatikai ismeretanyag **gyors változása** miatt gyakori módosítás szükségessége
- duális képzőhely által **nem lefedett ismeretanyag** oktatásának kérdése
- szakmai órák **tömbösítésének szükségessége** a hatékony oktatás céljából

A duális képzés nehézségei - VIII.

A duális képzésre történő kiválasztás

➤ Miért fontos a szűrés?

- ha minden tanuló bekerül, akkor nincs a tanulóknak motivációja a bekerülésre
- nem mindenki alkalmas a részvételre, a gyengébbek visszafognák az erősebbeket

➤ A kiválasztás részletkérdései

- a kiválasztás szempontjai, technikai és/vagy nem technikai tudás
- a kiválasztási szempontok súlya
- szakmaspecifikus szűrés szükségessége ágazaton belül
- kiválasztás standardizálása
- fejlődési folyamat vizsgálatának kezdete és állomásai
- a felnőttoktatásban résztvevők szűrése
- a bekerülés határa

A cégek támaszkodnának az iskolák és a pedagógusok tapasztalatára a kiválasztásban.

A duális képzés megyei helyzete

Megvalósítás szakasza

- jelenleg a megvalósíthatóság vizsgálata folyik, **egyeztetési fázis**

Vizsgálat eredménye

- az informatika **nehezen illeszthető be** a duális képzés jelenlegi kereteibe
- **finanszírozási bizonytalanság** miatt nem vagy csak **csekély számú céges részvételre** lehet számítani
- belépés esetén fennáll a **színvonal csökkenésének kockázata** finanszírozási bizonytalanság miatt
- **ágazati szintűek** a megvalósítási **nehézségek**, nem csak a megyére jellemzőek

Cselekvési pont

- **széleskörű párbeszéd** az informatikai ágazat minél több szereplőjével; minél több szempont, látásmód, tapasztalat ütköztetése
- a párbeszéd alapján a megvalósításhoz/megvalósíthatósághoz szükséges **beavatkozási pontok és feladatok megfogalmazása** a jogalkotó felé

Források

Jogsabályok

- 2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről (Szkt.)
- 12/2020. (II. 7.) Kormányrendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról (Szkr.)

Szakmai anyagok, honlapok

- Innovációs és Technológiai Minisztérium: Szakképzés 4.0 - A szakképzés és felnőttképzés megújításának középtávú szakmapolitikai stratégiája, a szakképzési rendszer válasza a negyedik ipari forradalom kihívásaira
- Magyar Kereskedelmi és Iparkamara: Duális képzéssel a munka világában 2021 (<https://dualis.mkik.hu/dualis-kepzessele-a-munka-vilagaban/>)
- Innovatív Képzéstámogató Központ: Képzőközpontok - Új lehetőség a gazdálkodó szervezetek szakképzésben való részvételére, 2021. július (<https://szakkepzes.ikk.hu/files/Kepzokozpontok.pdf>)
- Innovatív Képzéstámogató Központ: Képzési és kimeneti követelmények (KKK), Programtantervek (PTT) (<https://szakkepzes.ikk.hu/kkk-ptt>)